

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ВТОР ОДДЕЛ

**СЛУЧАЈ „РАДИКА ПРЕВОЗИ“ ДОО ЛЈУБЉАНА против
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

(Апликација бр. 52003/18)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

21 март 2023 година

Пресудата е конечна, но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот „Радика Превози“ доо Љубљана против Северна Македонија,

Европскиот суд за човекови права (втор оддел), заседавајќи во совет, составен од:

Lorraine Schembri Orland, *Претседател,*

Jovan Plievski,

Diana Sârcu, *судии,*

и Dorothee von Arnim, *Заменик секретар,*

Разгледувајќи ги:

апликацијата (бр. 52003/18) против Република Северна Македонија, поднесена до Судот на 26 октомври 2018 година, во согласност со членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“), од страна на „Радика Превози“ ДОО Љубљана („компанијата-апликант“), словенечко друштво со седиште во Љубљана, застапувано од г. Л. Митрески, адвокат кој работи во Охрид;

одлуката да ѝ ги достави на одговор на Владата на Северна Македонија („Владата“), застапувана од Владињот агент, г-а Д. Цонова, жалбените наводи во врска со членот 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата и остатокот од апликацијата да го прогласи за недопуштен;

одлуката на словенечката Влада да не го искористи нејзиното право да се вмеша во постапките (член 36 § 1 од Конвенцијата);

поднесоците на странките;

извештањето до Владата дека предметот е распореден на совет од тројца судии;

Откако расправаше на нејавна седница на 28 февруари 2023 година, Ја донесе следната пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

1. Апликацијата се однесува на жалбените наводи на компанијата апликант, по основ на членот 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата, дека привременото одземање на неговото возило и последователната постапка за надомест на штета резултирале во штета која останала ненадоместена.

2. На 8 април 2010 година, полицијата го застанала возилото на компанијата апликант кое било управувано од г. Ф. Возилото било одземено под сомнение за сторен прекршок и на г. Ф. му била издадена потврда за привремено одземено предмети. На 20 септември 2012 година, царинските власти, поради тоа што повеќе немало потреба возилото да биде привремено одземено, го вратиле возилото на компанијата апликант. Во документот за враќање било наведено дека возилото било во добра состојба и дека застапникот на компанијата апликант не дал никакви забелешки. Царинската управа повела

прекршочна постапка против г. Ф. која последователно била запрена поради асполутна застареност од страна на Вишиот управен суд со одлука од 7 октомври 2015.

3. На 29 ноември 2012 година, компанијата апликант поднела тужба за надомест на штета против тужената држава, во согласност со членот 141 од Законот за облигациони односи, барајќи надомест од приближно 245.560 евра (ЕУР) за материјална штета (за изгубена добивка) настаната како резултат на привременото одземање на возилото, што го користела како средство за остварување на својата транспортна дејност и како извор на приход. Во прилог на тужбата бил поднесен и вешт наод и мислење во кој бил пресметан износот на изгубена добивка во периодот меѓу 8 април 2010 и 20 септември 2012 година. Во членот 141 од Законот за облигациони односи е утврдено правото да се бара надомест на штета, освен ако тужениот докаже дека штетата не настанала по негова вина.

4. На 1 декември 2014 година, првостепениот суд во Скопје го одбил тужбеното барање за надомест на штета на компанијата апликант против државата, сметајќи дека државата не може да понесе одговорност во отсуство на незаконско дејство или пропуст, како што е утврдено во членот 141 од Законот за облигациони односи. Исто така, додал и дека привременото одземање на возилото било направено законски и врз основа на разумно сомнение за сторен прекршок. На 30 декември 2015 година и 28 февруари 2018 година, соодветно, Апелациониот суд и Врховниот суд во Скопје ја потврдиле пресудата. Судовите не ги коментирале наводите на компанијата апликант во однос на изгубената добивка, поткрепени во вештиот наод и мислење приложен од компанијата апликант.

5. Компанијата апликант изнесе жалбени наводи врз основа на член 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата дека не ѝ била надоместена штетата што ја претрпела за време на периодот на привремено одземање.

ОЦЕНКА НА СУДОТ

I. ПРЕТХОДНО ПРАШАЊЕ: ЕДНОСТРАНА ДЕКЛАРАЦИЈА ИЗЈАВЕНА ОД СТРАНА НА ВЛАДАТА

6. На 16 февруари 2021 година, Владата поднесе еднострана декларација со која призна дека била сторена повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 кон Конвенцијата и понуди да ѝ плати на компанијата апликант одреден паричен износ како надомест на било која и секоја нематеријална штета заедно со еветнуалните трошоци. На 13 март 2021 година, компанијата апликант поднесе приговор во однос на симнувањето на апликацијата од листата на предмети, особено тврдејќи

дека, согласно домашното законодавство, еднострана декларација од Владата наспроти пресуда донесена од Судот со која се утврдува повреда, не може да служи како основ за повторување на домашната постапка.

7. Од причини наведени во случајот *Проданов против Северна Македонија* (бр. 73087/12, §§ 23-25, 10 јуни 2021 г.) кои исто така се применливи и во овој случај, имено, дека не може со доволен степен на сигурност да се каже дека ќе биде достапна можност за повторување на домашната граѓанска постапка доколку Судот ја прифати едностраната декларација на Владата и го симне предметот од листата на предмети, барањето на Владата, Судот да ја симне апликацијата од листата на предмети согласно членот 37 од Конвенцијата, мора да биде отфрлено.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 1 ОД ПРОТОКОЛОТ БР. 1 НА КОНВЕНЦИЈАТА

8. Судот забележува дека, во смисла на значењето на членот 35 § 3 (а) од Конвенцијата, жалбените наводи не се очигледно неосновани или недопуштени по било кој друг основ. Затоа мора да се прогласат за допуштени.

9. Жалбените наводи на компанијата апликант се дека не ѝ била надоместена штетата што ја претрпела за време на периодот на привремено одземање, во согласност со членот 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата. Тоа привремено одземање на возилото на компанијата апликант претставувало вмешување/интервенција во нејзиното право на сопственост. Тоа вмешување било привремена мерка што не вклучувала пренос на сопственост. И, според тоа, претставувало контрола на употреба на имотот, во рамки на значењето на вториот став од член 1 од Протоколот бр. 1 (споредете ги *JGK Statyba Ltd and Guseļnikovas v. Lithuania*, бр. 3330/12, § 115, 5 ноември 2013 г.; *Hábenczius v. Hungary*, бр. 44473/06, § 28, 21 октомври 2014 г.; и *Stolkowski v. Poland*, бр. 58795/15, § 53, 21 декември 2021 г.; *Андоноски против Поранешна Југословенска Република Македонија*, бр. 16225/08, § 30, 17 септември 2015 г., и *Yaşar v. Romania*, бр. 64863/13, § 49, 26 ноември 2019 г.). Во однос на процедуралните обврски што произлегуваат од членот 1 од Протоколот бр. 1, Судот повторува дека во отсуство на каква било обврска за судскиот орган да ги образложи своите одлуки, правата загарантирани со Конвенцијата би биле илузорни и теоретски. Без да има потреба од детален одговор за секој аргумент изнесен пред судот, таа обврска, сепак, го претпоставува правото на странката во постапката внимателно да се истражат неговите или нејзините основни наводи (види *Bistrović v. Croatia*, бр. 25774/05, § 37, 31 мај 2007, и *Gereksar and Others v. Turkey*, бр. 34764/05 и 3 други, § 54, 1 февруари 2011).

10. Судот истакнува дека законитоста на мерката не е доведена во прашање. Судот, дополнително, прифаќа дека привременото одземање на возилото, било со општа цел, како што наведе Владата во нејзиниот поднесок, имено, за да се спречи злоупотреба на царинскиот систем, што претставува цел која несомнено е од општ интерес. Единственото прашање што треба да се оцени е пропорционалноста.

11. Во тој поглед, Судот констатира дека постапката за изрекување на времената мерка, сама по себе не е без гаранциите кои ги бара членот 1 од Протоколот бр. 1. Одлуката за привремено одземање била донесена во контекст на прекршочната постапка против г. Ф., без оглед на фактот што компанијата апликант била законски сопственик на возилото. Овој предмет се разликува од *Stolkowski* (наведен погоре) во тоа што вредноста на одземенiot предмет не се намалила значително, а возилото било задржано две години и пет месеци. Меѓутоа, оценката за пропорционалноста на мерката од страна на домашните судови во контекст на барањето за надомест на штета на компанијата апликант, со оглед на конкретните околности, не ги исполнила гаранциите во согласност со членот 1 од Протоколот бр. 1. Како што може да се види од документацијата доставена до Судот, кога компанијата апликант побарала да се уважи барањето за надомест на штета, истата тврдела дека привременото одземање имало значително влијание врз истата, бидејќи возилото за кое станува збор го користела како средство за остварување на својата транспортна дејност и затоа компанијата апликант претрпела изгубена добивка. Трите нивоа на домашни судови со полна јурисдикција во однос на фактите и примена на законот, го разгледале барањето на компанијата апликант во согласност со членот 141 од Законот за облигациони односи и заклучиле дека тужената држава не може да биде одговорна во отсуство на незаконско дејство или пропуст (видете параграф 4 погоре). Испитувањето и оценката од судовите се чини биле многу формалистички и ограничени на утврдувањето дали привременото одземање на возилото на компанијата апликант било законско или не. Самиот факт дека привременото одземање го задржало својот законски карактер во текот на целата постапка не е доволен за да се заклучи дека тоа било во согласност со членот 1 од Протоколот бр. 1, бидејќи можело да стане непропорционално, особено, во отсуство на испитување на аспектите што се важни за исходот на предметот (споредете *G.I.E.M. S.R.L. and Others v. Italy* [GC], бр. 1828/06 и 2 други, § 302, 28 јуни 2018 г.). Иако условите за правото на надомест во такви околности не се прецизно дефинирани (видете параграф 3 погоре), останува фактот дека одземеното возило било извор на приход за компанијата апликант и го олеснувало вршењето на нејзината вообичаена деловна активност, а неговото привремено одземање од страна на државните органи ја спречило компанијата апликант да работи две години и пет месеци (меѓу

8 април 2010 и 20 септември 2012 година). Компанијата апликант направила процена на износот на загубената добивка додека мерката била во сила и обезбедила вешт наод и мислење што е во прилог на таа процена (видете параграф 3 погоре). Судовите не му обратиле соодветно внимание на тој аргумент (видете параграф 4 погоре) што имал потенцијално суштинско влијание врз пропорционалноста на спорната мерка (видете, *mutatis mutandis*, *Saraç and Others v. Turkey*, бр. 23189/09, § 90, 30 март 2021).

12. Пропустот на судовите да одговорат на аргументот на компанијата апликант во однос на загубената добивка значително влијаел врз исходот на предметот, бидејќи не ја исполниле својата должност во текот на постапката за надомест на штета да утврдат дека привременото одземање не би ѝ предизвикало поголема штета на компанијата апликант од неизбежната. Затоа, судовите не успеале да обезбедат рамнотежа меѓу засегнатите интереси и да обезбедат соодветна заштита на имотните права на компанијата апликант во контекст на постапката (споредете и со *Bistrović*, наведен погоре, § 44). Според тоа, постои повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата.

ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

13. Компанијата апликант побара 245.560 евра (ЕУР) во однос на материјалната штета која, наводно, резултирала од загубената добивка за време на привременото одземање на возилото. Во однос на нематеријалната штета, не е поднесено никакво барање. Што се однесува до побараниот надомест на материјална штета, Судот смета дека, имајќи ги предвид основите врз кои утврди повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 кон Конвенцијата, не е во можност да шпекулира и да го процени барањето на компанијата апликант и затоа истото го одбива. Во тој поглед, Судот упатува на можноста што ѝ е на располагање на компанијата апликант да побара повторување на постапката во согласност со членот 400 од Законот за парничната постапка, со што ќе се овозможи ново испитување на нејзините тужбени барања (видете *Bistrović*, наведен погоре, § 58, и *Стрезовски и други против Северна Македонија*, бр. 14460/16 и 7 други, § 95, 27 февруари 2020 г.).

14. Компанијата апликант, исто така, побара и 1.010 ЕУР за трошоци, без да наведе во која постапка истите биле направени. Имајќи ја предвид документацијата на располагање, Судот смета дека е разумно да ѝ досуди на компанијата апликант 850 ЕУР за трошоци, плус какви износи што може да се наплатат на оваа сума.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ја прогласи* апликацијата за допуштена;
2. *Одлучи* дека постои повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата.
3. *Одлучи*
  - (а) дека тужената држава, во рок од три месеци, треба да ѝ плати на компанијата апликант 850 (осумстотини и педесет) евра на име трошоци, плус секој износ што може да се наплати на оваа сума, конвертирани во националната валута на тужената држава;
  - (б) дека од истекувањето на горенаведените три месеци сè до исплатата, на горенаведениот износ ќе се плати камата по стапка еднаква на најниската каматна стапка на позајмување на Европската централна банка во текот на периодот на доцнење плус три процентни поени;
4. *Го одби* остатокот од барањето на компанијата апликант за правичен надомест.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 21 март 2023 година, во согласност со членот 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Dorothee von Arnim
Заменик секретар

Lorraine Schembri Orland
Претседател